

**Переговори стосовно Угоди про вільну торгівлю
між Україною та ЄС
Інформаційні замітки для зацікавлених сторін 8**

Інтелектуальна власність

Переговори з питань права інтелектуальної власності (ПІВ) передбачають забезпечення того, щоб "інтелектуальна власність" компаній у кожній з країн були належним чином захищені, щоб забезпечити довіру та посилити бажання вести торгівлю та інвестувати у ринки іншої сторони (оскільки компанії перебуватимуть під захистом закону у разі будь-яких порушень). Такі права поширюються на патенти, авторські права, торгові марки, промислові зразки, інтегральні мікросхеми та географічні позначення (ГП).

Травень 2008 року

Звіт підготували:

Кріс Косгроув
та
Марк Хейлієр
експерти компанії

CTA
ECONOMIC & EXPORT ANALYSTS LTD

505 Pinner Road, Harrow HA2 6EH, United Kingdom

Tel: (+44) 870 199 5835 Fax: (+44) 870 383 5011

office@ctaeconomic.com

www.ctaeconomic.com

ПОТОЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

Національний рівень

Українське законодавство в сфері ПІВ розвинулося нещодавно на основі зобов'язань, взятих в рамках Світової організації торгівлі (СОТ) та, особливо, в рамках Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС). Зараз в Україні діє 10 конкретних законів та більш ніж 100 підзаконних актів та правил, що регулюють права інтелектуальної власності. Україна підписала 18 відповідних багатосторонніх угод.

Державний департамент інтелектуальної власності відповідає за формування та впровадження політики України в сфері інтелектуальної власності. Підрозділ цього департаменту, який складається з державних інспекторів, протидіє виробництву та реалізації підроблених товарів, зокрема дисків для систем лазерного зчитування.

В Україні справами інтелектуальної власності займається Патентний суд та спеціальні ради юстиції в складі Вищого господарського суду України, господарські суди міськ Києва та Севастополя, областей та Республіки Крим, а також в складі господарських апеляційних судів.

Угоди між Україною та ЄС

Як Угода про партнерство та співробітництво (УПС) між ЄС та Україною, так і План дій Україна – ЄС, зобов'язують Україну ухвалити такі правила в сфері ПІВ, які б були "подібними" до відповідних правил ЄС, через 5 років після підписання УПС (через 5 років з 2004 року). План дій Україна - ЄС Україна конкретно визначає, що Україна має:

- забезпечити впровадження та ефективне дотримання законодавства, яке відповідає вимогам ТРИПС, після приєднання України до СОТ;
- забезпечити виконання законодавства з питань торгових марок та географічних позначень;
- продовжити гармонізацію свого законодавства із законодавством ЄС в сфері захисту прав інтелектуальної власності та прав на промислову власність;
- забезпечити ефективне застосування санкцій у разі порушень прав інтелектуальної власності та прав промислової власності;
- сприяти створенню та ефективній діяльності необхідних асоціацій власників права та забезпечити ведення діалогу з ними та користувачами інтелектуальної власності.
- підсилити органи правопорядку (адміністративні та судові) та забезпечити належний доступ до судових перевірок.
- підсилити адміністративну співпрацю між відповідними українськими
- національними органами та відповідними органами та відомствами третіх країн.
- вжити ефективні заходи проти підроблених/піратських товарів в конкретних секторах.

Зобов'язання в рамках СОТ

Україна виконала свої обов'язки щодо СОТ ще до вступу шляхом прийняття та внесення змін до свого законодавства та створення відповідних судових та правоохоронних інститутів.

Дохійська Угода міністрів СОТ має в собі дві складові ТРІПС: забезпечення доступу до ліків (що вже було затверджено Рішенням Генеральної ради від 30 серпня 2003 року щодо виконання параграфу 6 дохійської Декларації про Угоду ТРІПС та охорону громадського здоров'я) та нотифікації щодо географічних позначень. Стаття 23.4 Угоди ТРІПС та параграф 18 дохійської Декларації міністрів зобов'язує членів СОТ погодити та створити систему нотифікації та реєстрації географічних позначень для вина та спиртових напоїв. Разом з тим на цей час ще нічого конкретного в цій сфері не узгодили. Однак якщо та коли буде завершений дохійській раунд переговорів, Україна та ЄС будуть зобов'язані реалізувати таку систему нотифікацій.

Інші угоди

Україна є членом 18 багатосторонніх угод, пов'язаних з міжнародними правами власності, які в принципі відповідають відповідним обов'язкам в рамках СОТ. Ніяких інших двосторонніх домовленостей Україна не має.

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ (ВТРАТИ ТА ЗДОБУТКИ)

Економічним наслідком більш ефективної реалізації захисту ПІВ буде збільшення інвестицій в Україну, оскільки компанії ЄС будуть впевнені, що їх інтелектуальна власність перебуватиме під захистом закону. Більш того, компанії ЄС також скоріше використовуватимуть інноваційні технології та методи, які б у разі відсутності надійної системи захисту ПІВ вони не наважилися б застосувати через можливість їх втрати. Що стосується наслідків такого зростання інвестицій та поліпшення технологій в економіці України, то головним результатом буде зменшення собівартості виробництва. Лише в рамках одного дослідження були отримані розрахунки наслідків ефективного забезпечення дотримання та ухвалення *acquis* ЄС для України. За цими розрахунками, собівартість виробництва в межах усієї економіки України може скоротитися на 20 відсотків¹.

ПІДХОДИ ЄС В РАМКАХ ІНШИХ УГОД

Більшість УВТ ЄС (включаючи угоди з середземноморськими країнами) містять зобов'язання² "забезпечити адекватний та ефективний захист інтелектуальної власності, прав промислової та комерційної власності у відповідності з найвищими міжнародними стандартами, включаючи ефективні засоби правового захисту таких прав".

УВТ між ЄС та Чилі є не такою чіткою, та просто передбачає "співпрацю" в сфері ПІВ та детально визначає технічну допомогу та рекомендації, які мають бути надані ЄС.

Угоди про стабілізацію та асоціацію з Хорватією та Албанією йдуть далі, ніж інші угоди, та зобов'язують ці країни забезпечити, відповідно через 3 та 4

¹ ECORYS (2008) Оцінка впливу на стабільність торгівлі УВТ між ЄС та Україною в рамках посиленої Угоди між Україною та ЄС

² УВТ між ЄС та Йорданією

роки, "такий рівень захисту інтелектуальної власності, прав на промислову та комерційну власність, який буде подібним до рівня, що існує в ЄС, включаючи ефективні засоби правової охорони таких прав". Більш того, у разі виникнення проблем в сфері ПІВ, ці проблеми мають бути вивчені Радою з питань стабілізації та асоціації з метою узгодження взаємоприйняттого рішення.

ПИТАННЯ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ІНТЕРЕС ДЛЯ УКРАЇНИ

Що це означає для зацікавлених сторін та учасників переговорів в Україні:–

Наслідки: Виглядає ймовірним, що ЄС та Україна узгодять між собою такий підхід, який буде більш далекосяжним, ніж угоди про вільну торгівлю з Хорватією та Албанією, тому що вони не лише узгодили розклад для впровадження та забезпечення захисту на рівні, "подібному" до рівня ЄС, але й мають погодити розклад апроксимації із законодавством ЄС та забезпечення його дотримання (включаючи митний контроль в сфері ПІВ). Тому залишається знайти відповідь на наступне запитання стосовно апроксимації в сфері ПІВ:

→ Які часові рамки слід надати Україні, щоб вона змогла привести власне законодавство та методи забезпечення його реалізації у відповідність із законодавством та практикою ЄС?

Подальші кроки: Зацікавлені сторони мають встановити позитивний контакт з учасниками переговорів - представниками державних відомств з метою погодження найкращих часових рамок для приведення українського законодавства та методів забезпечення його дотримання у відповідність законодавству ЄС:

- Представники галузей, на які впливає більш суворий захист ПІВ в Україні, мають обґрунтувати необхідність перехідного періоду для забезпечення дотримання міжнародних вимог в сфері ПІВ;
- українських правоохоронні відомства в сфері ПІВ повинні визначити можливі рамки та вартість такої гармонізації та відповідно обґрунтувати доцільні часові рамки;
- Зацікавлені сторони після цього можуть сформулювати спільну з урядом позицію щодо часових рамок щодо приведення рівня захисту ПІВ у відповідність із рівнем захисту ПІВ в ЄС.

Наслідки: Україна та ЄС можуть погодитися включити в УВТ положення, які мають забезпечити захист прав на ГП ЄС в Україні. Це має відношення до назв товарів, які використовуються в Україні для вина та спиртових напоїв, таких як шампанське, коньяк, портвейн та херес (і які використовувалися багато років):

- *Яким буде вплив на внутрішній ринок та ринки третіх країн припинення використання цих термінів?*
- *Чи мають деякі підприємства "дідусеві права" на використання цих термінів відповідно до ТРІПС та чи є це законним з точки зору *acquis* ЄС?*

Подальші кроки: Зацікавлені сторони повинні встановити позитивний контакт з учасниками переговорів - представниками державних відомств з тим, щоб узгодити, як забезпечити ефективне дотримання правила щодо ГП без негативного впливу на українських виробників вина та спиртових напоїв:

- *Представники виробників, які вважають, що вони використовують ці назви на законних підставах, або можуть довести значні негативні наслідки від припинення застосування цих термінів, повинні навести свої аргументи, підкріплені доказами та аналізом;*
- *Представники України на переговорах повинні уважно розглянути будь-які претензії на законність використання цих термінів (тобто "дідусеві права"), та якщо так, розглянути наслідки для України добровільної відмови від цих претензій;*
- *Зацікавлені сторони повинні сформулювати позиційний документ, в якому слід детально зазначити наслідки припинення використання цих термінів в Україні та третіх країнах, враховуючи міжнародну репутацію деяких брендів, яка була завойована завдяки використанню цих термінів (як законному, так і незаконному). Учасники переговорів та зацікавлені сторони також мають визначити відповідні потреби та ресурси, необхідні для забезпечення відповідності (для прискорення відкриття слід було б отримати підтримку з боку ЄС).*